SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

2.3.2021

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE

Asiantuntijalausunto

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: E 137/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto EU:n uudesta kaupunkiliikenteen kehyksestä

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE on YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen (SopS 27/2016; vammaisyleissopimus) kansallinen koordinaatiomekanismi. Sen tehtävänä on edistää yleissopimuksen kansallista täytäntöönpanoa ja vammaisten henkilöiden oikeuksien huomioon ottamista kaikkien hallinnonalojen toiminnassa. Tässä asiantuntijalausunnossa asiaan otetaan kantaa vammaisyleissopimuksen velvoitteiden näkökulmasta.

Vammaisyleissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Sen keskeisiä periaatteita ovat syrjintäkielto sekä esteettömyys ja saavutettavuus. Sekä EU että kaikki EU-maat ovat ratifioineet YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen.

Vammaisyleissopimus velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään, muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisöille avoimiin ja tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla.

Vammaisyleissopimus velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan tehokkaat toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille mahdollisimman itsenäisen henkilökohtaisen liikkumisen, muun muassa helpottamalla liikkumista sillä tavalla kuin ja silloin kun he haluavat sekä kohtuulliseen hintaan.

Vammaisyleissopimus korostaa kaikille sopivan suunnittelun periaatetta. Kaikille sopivassa suunnittelussa tuotteet, ympäristöt, ohjelmat ja palvelut suunnitellaan sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erityisjärjestelyjä.

Perus- ja ihmisoikeuksien huomiointi on välttämätön osa kestävän kehityksen toteutumista myös kaupunkiliikenteen kehittämisessä. On tärkeää huomioida sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävien ratkaisujen merkitys eri väestöryhmien kuten vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiselle. Marinin hallitusohjelman mukaisesti sosiaalisesti kestävä hyvinvointivaltio ottaa huomioon vammaisten osallisuuden sekä mahdollisuudet itsenäiseen elämään.

Edellä todetun perusteella VANE ehdottaa Suomen kantaan lisättäväksi lausetta: *”Suomi pitää tärkeänä, että kaikille sopiva suunnittelu, esteettömyys ja saavutettavuus huomioidaan läpileikkaavasti kaupunkiliikenteen kehittämisessä ja ehdotetuissa toimissa.”*

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta

erityisasiantuntija Tea Hoffrén